

БЕОГРАДСКИ ФОРУМ ЗА СВЕТ РАВНОПРАВНИХ ОБЕЛЕЖИО 25 ГОДИНА РАДА

Пише
**ЖИВАДИН
ЈОВАНОВИЋ**

Стара кинеска пословица каже: „Брже можеш ходати сам, а даље можеш стићи удружен са другима.“ Сличном идејом су се руководили великани српске политичке мисли, чија смо имена на овом скупу о годишњици Форума управо поменули. Одлучили су да се удруже и остварили дивну замисао – основали су Београдски форум равноправних као добровољно, непрофитно удружење које шири идеје равноправности, мира, разумевања и истине.

Многи проблеми у свету, па и у нашем непосредном окружењу потичу због кршења равноправности народа, држава, људи. То је извор великих тешкоћа, па и сукоба. Уколико би се поштовала равноправност нико не би цепао народе, фрагментисао територије, као што је то чињено са српским народом и са просторима који припадају српском народу.

ВЕЛИКА СРПСКА РЕКА Протеклих 25 година наше активности су биле усмерене у неколико основних праваца. Први наш и најважнији правац био је праћење развоја и унутрашњих кретања у нашој земљи. Други правац је био спољна политика и међународни односи СРЈ, односно, Србије. И трећи правац је био праћење кретања у Европи и у свету. То што смо пратили кретања у Европи и свету, није због тога што патимо од превеликих амбиција, већ пре свега зато што се ништа у Србији, нити око Србије, не може разумети изван повезаности са ширим кретањима у Европи и на глобалном плану. Сваки поточић, свака речица се улива у већу реку, као што су наше Мораве, а Мораве се

ФОТО: БЕОФОРУМ.РС

ЗАБРИЊАВА РАСТ КОНФЛИКТНОГ ПОТЕНЦИЈАЛА У СРБИЈИ

Док се ми међусобно, препиремо, разликујемо, па и оштро и дубоко делимо, што је, нажалост, случај и данас, сви они чији су интереси да Србија слаби, да слаби кохезија српског народа, вероватно, трљају руке, због задовољства, јер ми обављамо њихове важне послове

уливају у Дунав, а Дунав у море. И тако је и Београдски форум мала притока, надамо се бистре мисли, велике реке српске друштвене мисли, сведочећи да и најмањи поточи имају смисао и улогу у ширим релацијама.

Неретко смо имали проблема, због тога, што смо покушавали да сва збивања у нама и око нас, укључујући и грађанске сукобе у окружењу, агресију НАТО и многа друга, да објаснимо држањем и грешкама локалних чинилаца или појединих личности. Критиковали смо се, дубоко се разликовали, пребацивали одговорност с

једних на друге. Разуме се да нико није, нити је могао бити амнестиран за одговорности које је имао у друштву, у политици. Али, за истину то није довољно, јер до истине није могуће доћи без разматрања и оцене улоге страних, у нашем случају, западних, фактора у разбијању прве, друге и треће Југославије, коначно, и у ономе што се, у новије време и данас дешава Србији. Јер, док се ми међусобно, да кажем, препиремо, разликујемо, па и оштро и дубоко делимо, што је, нажалост, случај и данас, сви они чији су интереси да Србија слаби, да слаби кохезија српског народа,

вероватно, трљају руке, због задовољства, јер ми обављамо њихове важне послове.

Склони смо да кривце, искључиво, тражимо међу нама, губећи из вида да су кључни виновници изван Србије, и то не само током агресије 1999. године, и не само у ерама глобалних катаклизми, него и иначе. Нажалост, не ретко, стране виновнике злочина према Србији и српском народу, проглашавамо пријатељима, саветницима и додељујемо им незаслужене епитете и признања, наивно, верујући да ћемо их одобробољити, или од њих направити пријатеље. »

Форум се увек трудио сва важнија збивања око Србије и српског народа, њен међународни положај сагледава повезано са окружењем, ширим кретањима и геополитиком кључних европских и глобалних чинилаца.

КАКО СМО РАДИЛИ? Радили смо, пре свега, удруживањем креативних потенцијала, посвећеношћу циљевима истине, моралном постојаношћу и интелектуалном храброшћу, што је у основи нашег удружења. Не само да смо се повезали са удружењима сличних програмских оријентација у Србији и у нашем региону, него и са многим у свету, управо имајући у виду ту потребу дубљег објашњавања свега онога што се збива око нас и у нама.

Тако, Форум, постаје најпре, члан Светског савета за мир (World Peace Council - WPC), са седиштем у Атини, затим стални гост „Септембарских сусрета“, Швајцарског удружења „Храброст за морал“ (Mut zur Ethic), са седиштем у Цириху. Паралелно, Форум развија сарадњу са сличним удружењима из Русије, Кине, Бразила, Немачке, Француске, Чешке, Румуније, Бугарске, Кипра и других земаља. Од 2010. године Форум размењује посете и сарађује са више удружења и тинк-танкова из Кине. Постаје редовни гост и учесник у раду Шангајског форума. Ове године добили смо позив да у оквиру следећег Шангајског форума

ФОТО: BEOFORUM.RS

Кина је много пута у прошлости учила од наше земље и наших искустава. Дошло је време када Србија треба да учи од Кине. И да се не обазире на то што ће је неко оптужити да је склона ауторитарности или догматизму. Срби и Србија, бар до недавно, нису били склони да копирају било кога

(2026.), организујемо „под-форум“ Београдског форума.

Кина је много пута у прошлости учила од наше земље и наших искустава. Дошло је време када Србија треба да учи од Кине. И да се не обазире на то што ће је неко оптужити да је склона ауторитарности или догматизму. Срби и Србија, бар до недавно, нису били склони да копирају било кога. Учили смо многе ствари од развијенијих, али су често давали развијенијима сопствене изуме,

открића. Тежили су да стварају своје.

Кина је препозната као економска и земља са најбржим економским, технолошким и научним развојем. Кина има свакојаких модерних индустрија што је, углавном, познато и признато. Али, Кина има и једну индустрију о којој се мање говори, то је – индустрија нових идеја у свим областима. Зато, кад се за неку, у ствари за сваку, област каже да је „са кинеским карактеристикама“ то по

правилу, не значи само ослонац на кинеску традицију и културу, већ – нови квалитет, ниво који је виши од познатог. Зато, у неким стварима, Кина може и треба да буде инспирација и за Србију. Не смемо бити троми, не смемо бити превише зависни од „конфекције“ кројача из Давоса, ММФ-а, Минхена, Брисела, Вашингтона. Уопште узев, запоставили смо развој друштвених наука, истраживања у економији, социологији, филозофији, друштвено економ-

ФОТО: BEOFORUM.RS

СА СВЕЧАНОСТИ ПОВО РАВНОПРА

У свету би било далеко мање проблема и много више развоја уколико би се поштовало начело суверене равноправности држава и народа – једно од основних начела записаних пре 80 година у Повељи Уједињених нација. То што се у реалности ово начело све чешће грубо крши, треба схватити као позив за више јединства и одлучности у одбрани принципа међународних односа, а не као оп-

ФОТО: БЕОФОРУМ.РС

ФОТО: БЕОФОРУМ.РС

тисти. Ми смо мали народ, мала земља, и нама би требало да принципијелност буде кључни ослонац, а не пуки прагматизам. По мом мишљењу, прагматизам је метод за краткорочне погодбе, за трансакције, док је принципијелност нужна за дугорочност, за визију.

ПОВРАТАК КОРЕНИМА И ИСКУСТВУ

Око спољне политике наше земље има различитих сугестија, жеља, идеја. Ту и тамо помињу се потребе за неким заокретима. У ком смеру? Треба да будемо обазриви. Треба стално да се враћамо нашем геополитичком положају, нашим коренима, нашим историјским искуствима, и да на основу тога пројектујемо спољну политику и међународне односе Србије у будућности. Један разлог за забринутост, је превелика зависност од једне стране и то од оне која, углавном, није била фер ни праведна према српском народу, која се ни до дана данашњег није извинила за стравичне злочине и геноцид према српском народу. Пошто смо животно одређени за суверенитет и територијални интегритет са Покрајином Косово и Метохија као интегралним делом државе Србије, за Дејтонски споразум и очување Републике Српске са њеним изворним уставним надлежностима, није нормално да за стратешке савезнике узимамо земље које су нам силом отеле Косово и Метохију, затим илегално признале за самосталну државу, или које данас ученама и

Постали смо зависници ММФ-а, Давоса, а то није у нашем националном бићу. Свету науке уопште, свету филозофије Србија је увек даривала више него што је добијали. И не треба да се колебамо или да имамо комплекс инфериорности. Треба нам више достојанства и самопоуздања ослоњених на традицију, културу, на искуства

ских односима, што је још горе, не осећамо ни потребу за тим.

ЗАВИСНИЦИ ОД ДАВОСА

Постали смо зависници ММФ-а, Давоса, а то није у нашем националном бићу. Свету науке уопште, свету филозофије Србија је увек даривала више него што је добијали. И не треба да се колебамо или да имамо комплекс инфериорности. Треба нам више достојанства и самопоуздања ослоњених на традицију, културу, на искуства.

Кад је реч унутрашњем животу и развоју, морам рећи да сам забринут трендом раста подела, па и трендом раста конфликтног потенцијала.

Толико се међусобно оптужујемо, толико је непристојности и насиља у језику и животу, да не смемо бити само пуки регистратори и посматрачи јер је то опасно. Мислим да бисмо морали да потражимо корене тога што нам се дешава или у чему учествујемо, и да колико год то било непријатно,

да почнемо да проблеме решавамо тако што ћемо идентификовати њихове корене, што нећемо, како у мом крају кажу, „штрицкати“ коров по површини. Хитамо увек за неким „инстант“ ефектима, несвесни да данас бар, што много блешти и брзо долази, брзо оксидира и нестаје.

Требало би увек сваки потез, сваку одлуку, да сагледавамо и пројектујемо, с обзиром на визију коју имамо, или треба да је имамо, и да не будемо искључиво прагма-

ОВОДОМ ОБЕЛЕЖАВАЊА ЛУБИЛЕЈА - 25 ГОДИНА РАДА

ПРАВНОСТ - КЉУЧ МИРА И РАЗВОЈА

равдање за препуштање беззаконју и самовољи моћника – речено је на свечаности поводом 25. годишњице рада Београдског форума за свет равноправних, одржаној у свечаној сали Скупштине општине Врачар, о чему извештава Информативна служба Форума

Своју прву међународну конференцију Београдски форум одржао је 18. фебруара 2000. године у Центру „Сава“ у Бе-

ограду, са темом „Међународни односи на прагу 21. века – за свет равноправних“. Конференцији су присуствовали гости из 80 земаља са свих континената. У завршном документу најоштрије је осуђена агресија НАТО-а извршена грубим кршењем Повеље УН, Завршног документа ОЕБС-а из Хелсинкија, Париске повеље и међународног права уопште. Изражена је пуна солидарност са

нашом земљом у одбрани суверенитета и територијалног интегритета, као и у обнови од разорних последица агресије. Визионарски карактер скупа и Завршног документа огледа се у оценама да агресија НАТО представља део стратегије експанзије на Исток и опасан преседан који је отворио питање – ко је следећа жртва илегалног интервенционизма заобилажењем Савета безбедности

УН. Учесници Конференције су оценили да, након агресије НАТО на СРЈ, ништа у Европи и свету није исто и да је изградња новог, демократски уређеног, мултиполарног светског поретка на основама равноправности и немешања – једина прихватљива алтернатива за мир, безбедност и напредак човечанства. У међувремену, Београдски форум је постигао велике резултате: издао је преко 150

подвалама раде на стварању унитарне БиХ, кршењем Дејтонског споразума и одузимањем уставних надлежности РС. Није логично да наше захтеве према ОЕБС-у или другим међународним форумима, ограничавамо на заштиту права Срба преосталих на КиМ, већ је нужно, да поред тога, једнако одлучно захтевамо поштовање права Србије као државе којој је КиМ неотуђиви део и, коначно, право 250.000 протераних Срба и других неалбанаца на слободан, безбедан и достојанствен повратак у своје домове и на своја имања на КиМ.

Готово, све наше банке су у власништву Запада, а банке, капитал, то је крвоток економије. Слаvine на том крвотоку нису у српским рукама. Више од 80% нашег финансијског тржишта контролише страни капитал, западни капитал.

То није добро из многих разлога, али је најважније што то ни из безбедносних разлога није добро. Олако отуђујемо природна богатства, олако улазимо у аранжмане, економске природе надајући се добицима на неком политичком плану. Морамо се чувати тога.

Треба свестрано да размотримо шта значи превелика економска и финансијска зависност само од једне стране, какве то ризике носи у економском развоју, нивоу задужености, слободи одлучивања, нарочито, на плану безбедности. Да ли садашњи распоред економских интереса Србије и трендови, представљају оптимално задовољавање поменутих захтева? Није у про-

шлости, без разлога прихваћена стратегија – трећину спољно-економских односа са Истоком, трећину са Западом, трећину са ЗУР, односно, садашњим глобалним Југом. Стратешки идеал никада није остварен, нити је то било реално. Али се знало шта је циљ. И кад се зна шта је циљ, може се њему бар приближити, ако се не може и постићи.

Данас, добијам утисак, препуштамо да иде како иде, зависно од тога има ли интересовања страних инвеститора и шта је њихов интерес. И то превасходно шта је интерес страног капитала. Захтев за стратегијом развоја и усмеравањем ка стратешким циљевима који извиру из специфичности српске економије, природних и људских ресурса, није ту мешање политике у економију.

СКРИВАЊЕ ИЗА КУЛИСА ЈЕ ГРЕШКА

Усмеравање, планирање и контролу, нисмо ми измислили. То су измислили они који нама сутеришу да се стриктно држимо економских и тржишних принципа, понуде и потражње. Европска унија је пре око 10 година и формално забранила отуђивање и приватних привредних капацитета, фабрика које су од интереса за безбедност. И амерички председник Трамп уводи сличне мере и ограничења. Како он враћа, на пример, америчку индустрију, из Кине и других земаља, на америчко тле, слободним деловањем понуде и потражње, или

ФОТО: БЕОФОРУМ.РС

и административним, пореским и сличним мерама државе? Код нас неке суседне земље купише по багателним ценама неке од наших најпрофитабилнијих индустрија, а нашим фирмама поставише брану да готово ништа не могу купити у суседству. А ми, не желимо да се мешамо у економију и тржиште!

Ми не смемо да догматизујемо принципе тржишта, нити да се скривамо иза кулиса – lesser fair, lesser passer. Па још то преносимо и на подручје културе, физичке културе младих, образовања, духовности, на на сферу наградње. Кад се свему томе дода и прихватање и пропагирање „цендер“ агенде све до деце основно-школског узраста и етикетирање српске традиције као

„окретања прошлости“, онда се долази до закључака о застрашујућем нивоу сервилности према свима и свему што нам бриселска бирократија сервира из канцеларија „јединога пута“. Страшне су последице апсолутизовања слободе тржишта.

Забринут сам падом, да не кажем, стропштавањем културе, у најопштијем поимању те области живота. Док Трамп у најновијој стратегији маркира и америчку културу као фактор одбране и безбедности, Србија то третира као трошак што се види по томе што проценуто тако мало средстава издваја за област културе да заостаје за другим земљама региона!

Све што бих конкретно помену, бар као илустрацију, било би

ФОТО: БЕОФОРУМ.РС

књига, на српском и страним језицима, које се налазе у највећим библиотекама, истраживачким центрима и универзитетима; остварио везе и сарадњу са стотинама партнерских организација широм света; организовао је многе националне и међународне конференције са порукама које се уважавају и цитирају. Све то, и много другог, постигнуто је волонтерским радом, без и једног запосленог или другачије плаћеног за свој рад, без прихода из државних или страних извора.

Скуп су поздравили др Владимир Антић, Ђакон СПЦ,

Никола Шаиновић, ранији председник Владе Србије и потпредседник Савезне владе СРЈ, Проф. Лука Кастратовић, генерал у пензији, председник Клуба генерала и адмирала Србије, Слободан Аћимовић, председник Фондације „Борка Вучић“ и други.

Свечаности су, поред чланова овог удружења, присуствовали представници удружења сличне програмске оријентације. **Уручена су признања Форума организацијама и појединцима из земље и иностранства за допринос циљевима мира, равноп-**

недовољно да одрази то тешко осећање, да нам опада брига за развој културе. Мој страх је у толико већи, што се та недовољна посвећеност култури која обезвређује образовање, позоришта, медије, издаваштво и тако даље, не може лако нити у кратком времену исправити, нити надокнадити. Нема више стварне културе говора, дијалога, међусобног уважавања, неговања животног окружења, улепшавања градских тргова, уређених јавних површина и објеката за бесплатну рекреацију. Тржиште до бизарности и бесмисла!

А опет, тешко да постоји стабилнији ослонац за нацију него што су култура и духовност. Културу нам

Склони смо да кривце, искључиво, тражимо међу нама, губећи из вида да су кључни виновници изван Србије, и то не само током агресије 1999. године, и не само у ерама глобалних катаклизми, него и иначе. Нажалост, не ретко, стране виновнике злочина према Србији и српском народу, проглашавамо пријатељима, саветницима и додељујемо им незаслужене епитете и признања, наивно, верујући да ћемо их одобровољити, или од њих направити пријатеље

нико није узео, наша је, али је за постављамо.

ГДЕ ЈЕ МЕСТО СРБИЈИ На међународном плану не можемо као организација која обележава 25 година постојања да не поменимо најдубље промене глобалних односа у историји. Глобална већина, свет је одбио униполарни светски поредак као недемократски, који не поштује равноправност записану у Повељи УН. Европска унија одавно није оно што је била када смо кренули ка њој. Ако је некад и била „највећи мировни пројекат“ после Другог светског рата, то више није. Постала је заговорник настављања рата, трке у наоружању. Тобоже подржава председника Трампа у напорима да постигне мир у Украјини, али иза леђа, саботира његове напоре, долива уље на ватру пожара.

Четврт века после, има пуно разлога да се запитамо - да ли се друштвена и политичка мисао у Србији ослободила, мисаоно-политичког обруча униполарности наметнутог Србији 5. октобра

2000? Да ли смо ухватили корак са новим трендом? Понекад изгледа, да амерички председник Трамп више говори и уважава корене сукоба у Украјини, него ми у Србији. Зашто се тако мало и неприметно говори о тим коренима, о узроцима? Зато што Брисел не одговара, а Брисел је наш циљ, што год мислио и радио у и око Украјине? Трамп верује да је ширење НАТО на Исток, узрок сукоба у Украјини, да је Русија имала разлога да се осећа угроженом. Ми који смо били прва жртва стратегије ширења НАТО на Исток, који смо предвиђали опасност од ширег сукоба управо због тога, чак смо и Украјину давно видели као подручје сукоба уколико се ширење НАТО не заустави, ми не говоримо о тим коренима?

Дали смо ојачали самопоуздање или се колебамо, размишљамо? И Форум, сматра, није довољно да понављамо то што и врапци на грани знају. Да је свет у најдубљим променама у историји човечанства. Морамо у размишљању ићи даље: где је место Србији? Како Србија да се сачува, напредује и

ојача као дубоко укоренења европска држава, како да врати Косово и Метохију у свој уставни поредак, суверенитет и интегритет? Како да обезбеди равноправност и свих делова српског народа који су силом остављени ван граница? И да у том погледу од фазе паметовања о најдубљим глобалним променама, организујемо и интензивирамо размишљања о томе како се прилагодити, на које сопствене снаге се ослонити, на које савезнике у новом распореду у Европи и свету? Коме и када ћемо рећи да српско национално питање није решено, већ је од 1990. непрекидно заоштравано и да је време да се страдање и ускраћивање основних права српске нације заустави?

Биће нам свима потребно више јединства, више разумевања, више солидарности. И да то што градим унутар Форума, дарујемо друштву. Наш једини компас су - добро за Србију и за српски народ.

Поздравна реч на свечаности обележавања јубилеја, одржањој 6. децембра 2025. године

равности и солидарности и одбрани истине. Међу лауреатима су Клуб генерала и адмирала Србије, Фонд дијаспора за матицу, СУБНОР Србије, Светски савет за мир (Грчка), шеф представништва Републике Српске Млађен Цицковић, Удружење жена са Косова и Метохије, Удружење породица киднапованих и несталих, академик САНУ Јелена Гускова (Русија), Владислав Јовановић, Проф. др Радован Радиновић, генерал у пензији, професор Радош Смиљковић, др Станислав Стојановић, постхумно,

Удружење „Храброст за морал“ (Швајцарска), Енрико Виња, оснивач огранка Београдског форума за Италију и други.

Председавао је Драгомир Вучићевић, амбасадор у пензији, председник Скупштине Форума. О резултатима и плановима за будући рад говорили су Живадин Јовановић, председник Форума, Раде Дробац, амбасадор у пензији, заменик председника, Славољуб Матић, председник Надзорног одбора, проф. др Владан Пешић, Драгољуб Боснић и други.

